

Hankintasäännön uudistaminen

TEKLTk 02.12.2025

539/02.08.00/2025

Valmistelija

Tekninen johtaja Ilkka Närhi

Pääministeri Petteri Orpon hallitus on käynnistänyt hankintalain uudistamis-hankkeen vuonna 2024.

Lakiesitys on ollut lausunnolla 15.1. – 11.3.2025. Lausuntoaikana lakiluonnokseen annettiin yli 600 lausuntoa, myös Kaustisen kunta antoi oman lausuntonsa 3.3.2025 kunnanhallituksen kokouksessa. Lakiesitys on eduskunnan esittelyssä viikolla 48/2025 ja lain on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2026.

Hankintalain uudistuksen keskeisiä muutoksia ovat mm:

- sidosyksikköhankintojen rajoittaman (vähintään 10 % omistus-osuus), uuden kilpailutuksen pakollisuus, jos saadaan vain yksi tarjous, poikkeus voidaan tehdä vain painavasta syystä
- Eu:n kynnysarvojen ylittävien hankintojen oletusarvoinen jakaminen osiin. Tavoitteena on mahdollistaa pienempien yritysten osallistuminen kilpailutukseen.

Lakimuutos tulee rajoittamaan julkisen sektorin mahdollisuutta hankkia omistamiltaan yhtiöiltä ilman kilpailutusta.

Lakiehdotuksessa korostetaan huoltovarmuutta ja turvallisuutta. Myös poissulkemisperusteita on laajennettu ja täsmennetty laissa, direktiiviuudistuksesta on tullut vaikutuksia koko kilpailutusprosessiin.

Kaustisen kunnan hankintasääntö on hyväksytty vuonna 2023 ja se on syytä saattaa ajan tasalle mm. lakimuutoksen vuoksi.

Nykyinen hankintasääntö on esityslistan liitteenä.

Esittelijä Kunnanjohtaja Minna Nikander

Esitys

Kunnanhallitus pyytää lautakunnilta lausunnot hankintasäännön muuttamisesta 15.12.2025 mennessä.

Päätös

Hyväksyttiin.

Asianmukaisesti allekirjoitetusta ja tarkastetusta pöytäkirjasta kirjoitetun otteen oikeaksi todistaa:

10.11.2025

Annika Rauma
hallintosihteeri

Tekninen toimi hankkii vuodessa nykyisellä käyttötalouden sekä investointiohjelman raameilla noin kolmella miljoonalla eurolla palveluita ja materiaaleja. Tekninen toimen hankinnat ovat hallintokuntien suurimmat, jolloin hankintasäännön on luontevaa olla teknisen toimen näkökulmasta toimiva. Käytännössä päivän aikana tehdään useita, jopa kymmeniä eri hankintoja useiden eri henkilöiden toimesta.

Se, kuinka paljon toimintavaltuuksia on teknisen toimen viranhaltijoilla ja toimissa olevilla henkilöillä verrattuna luottamuselimien päätöksentekovaltuutuksiin, riippuu suurelta osin henkilöstöresursseista, koska kilpailutuksiin menee paljon työaikaa.

Isommilla kunnilla ja kaupungeilla on henkilöstöä rajatuissa tehtävissä, joissa vastataan vain tietyistä kokonaisuuksista, kuten hankintatoimesta, kilpailutuksista ja asiakirjojen valmistelusta viranhaltijoiden tai luottamuselimien päätöksentekoa varten.

Isommissa kunnissa ja kaupungeissa on enemmän kilpailutettavaa mutta ero syntyy käytännössä investointihankkeissa. Pienellä kunnalla investointihankkeita on vähemmän mutta myös henkilöstöresursseja on vähemmän. Hankkeiden vaativuus ja vastuu on kuitenkin samalla tasolla, vaikka pienessä kunnassa asiaa mahdollisesti hoitaa vain yksi henkilö, kun isossa kaupungissa on oma yksikkö henkilöstöineen vastaamassa asiasta.

Käyttötalouden osalta ei ole isoa eroa kilpailutuksien määrällä ja vaativuudella pienten kuntien ja isojen kaupunkien välillä. Samat asiat joudutaan pienessä kunnassa tai isossa kaupungissa kilpailuttamaan, kuten elintarvikkeet, sähkö, katujen hoito, yksityisteiden hoito, eri urakoinnit, materiaalihankinnat, muut palvelut ym, jotta kuntien jokapäiväinen arki toimii.

Kun pienten kuntien johtavat viranhaltijat joutuvat rajallisella henkilöstöresurssilla sekä ajalla muiden töiden ohella hoitamaan hankintatoimessa kilpailutuksen, sopimukset, neuvottelut, valvonnan ja kilpailutusaikataulutuksen sekä hankintojen esittelyn luottamuselimille, sääntöjen tulee olla joustavat ja mahdollistaa toiminta vähäisillä resursseilla. Tiukka sääntely ja hankintojen käsittely luottamuselimissä vaatii myös riittävän resurssin asioiden valmisteluun.

Edellä mainittujen asioiden perusteella tekninen johtaja on laatimassa hankintasäännöstä muutosversion, joka käsitellään kokouksessa. Muutoksien keskeiset tavoitteet ovat sujuva ja nopea kilpailutus, työajan tehokkaampi käyttö, kustannussäästöt sekä erityisesti paikallisten yritysten parempi huomioiminen hankinnoissa. Lisäksi muutosversiossa huomioidaan paremmin pienhankintojen tekeminen tapauksissa, joissa ei ole markkinoilla kilpailua tai on kunnan näkökulmasta kokonaistaloudellisesti järkevämpää tehdä suora hankinta ennen kaikkea paikallisilta yrityksiltä. Toki pienhankinnoissakin on kuitenkin noudatettava avoimuutta ja tarjoajien tasapuolista kohtelua.

Kuntien tulee varautua myös toimimaan poikkeustilanteissa ja poikkeustilanteiden hallintaan on nykyään kiinnitetty enemmän huomiota. Hankintasäännön muutoksilla parannetaan kunnan valmiutta toimia nopeasti ja tehokkaasti poikkeustilanteiden hankinnoissa, jotta pystytään

minimoimaan omaisuus, ympäristö tai henkilövahingot ja että kunnan palvelut toimivat mahdollisimman normaalisti poikkeustilanteissa.

Esitys

Esitys annetaan kokouksessa.

Päätös
